

Ympäristöterveys osana kunnan päätöksentekoa

Hyvinvointia kunnissa- keskiössä UV ja radon webinaari 15.11. 2022

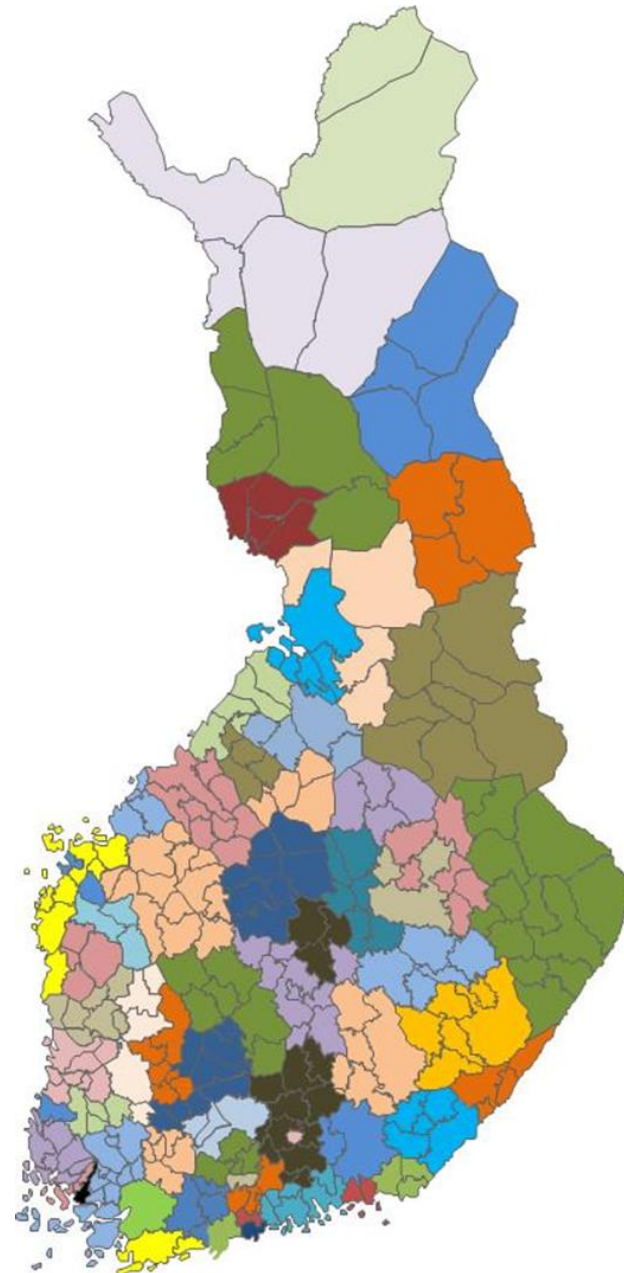
Ympäristöterveydenhuollon erityisasiantuntija Kaisa Mäntynen

Ympäristöterveydenhuollon nykytila (ennen hyvinvointialueiden aloittamista v. 2023 alusta)

- Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä hoidetaan kunnassa tai kuntien välisenä yhteistoimintana. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista annetun lain mukaan (410/2009) kunnalla tai yhteistoiminta-alueella on oltava vähintään 10 htv resurssi tehtävien hoitamiseen
- Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköitä on tällä hetkellä 62 kpl
- Ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköistä noin kolmasosa on organisoitunut sosiaali- ja terveydenhuollon yhteyteen, ja loput esim. rakennusvalvonnan, ympäristövalvonnan tai teknisen toimen yhteydessä tai itsenäisenä yksikkönä.
- Ympäristöterveydenhuollon lakeja ovat terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (297/2021), eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) ja tupakkalaki (549/2016)
- Ympäristöterveydenhuolto hoitaa myös mm. säteilylain (859/2018), lääkelain (395/1987), eläinsuojelulain (247/1996), eläintautilain (441/2013) ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan joitain tehtäviä

**Ympäristöterveydenhuollon
yhteistoiminta-alueet, 2022 tilanne ennen
HVA aloittamista**

62 kpl, (kunta vastaa yksin YTH
järjestämisestä
7 kpl: Helsinki, Hyvinkää, Lahti, Rauma,
Turku ja Vantaa (Kuopio muutoin, mutta
ELH sopimuksella Siilinjärven tehtävänä)
Lähde: STM (VYHA järjestelmä)

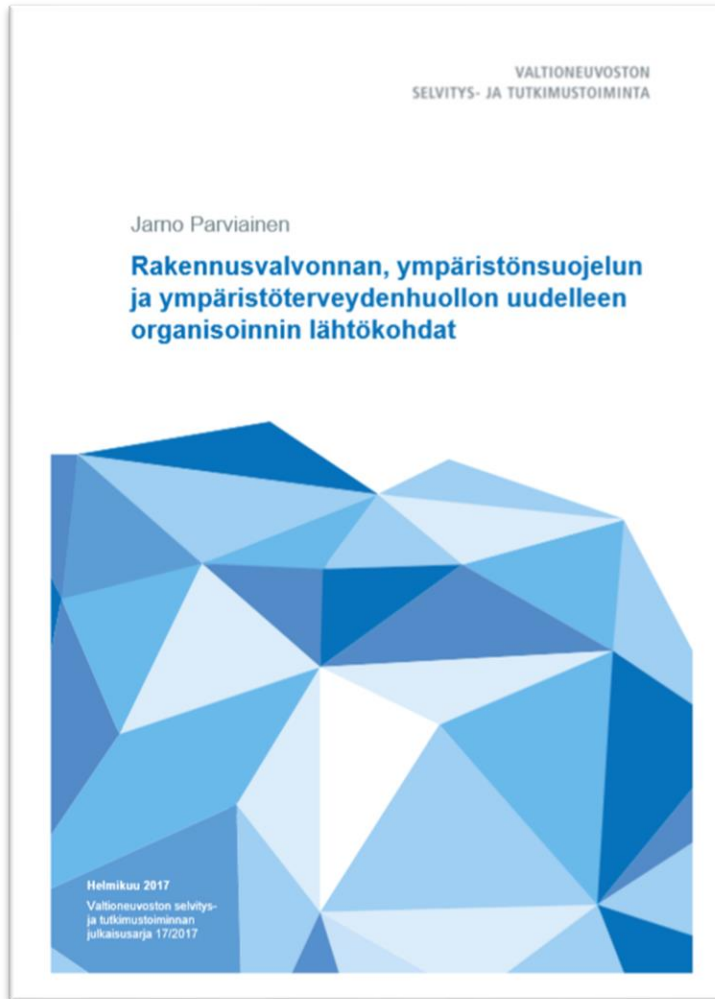
Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen ja hyvinvointialueet

- Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ei esitetä sote-ministeriryhmän [20.2.2020 tekemän linjauksen](#) mukaan siirrettäväksi maakuntien vastuulle (hyvinvointialueille)
- Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarisen selvitystyön raportissa ([tammikuu 2021](#)) todetaan, että ympäristöterveydenhuollon tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi hyvinvointialueelle 1.1.2026. Lainsäädännön valmistelu tulisi suorittaa siten, että hyvinvointialueen tehtäväala olisi tiedossa ennen huhtikuussa 2025 järjestettäviä aluevaaleja.
- Valtionvarainministeriön vetämä projektiryhmä päätyi samanlaiseen esitykseen ([tammikuu 2022](#)).
- **Asiasta ei ole poliittista päätöstä.**
- Hallintovaliokunnan lausunnon perusteella valmisteltiin eduskunnassa sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annettuun lakiin ([616/2021](#)) ympäristöterveydenhuoltoa koskeva 65 § (ns. sote toimeenpanolaki)

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen ja hyvinvointialueet

- Voimaanpanosta annettuun lain (616/2021) 65 §:n mukaan:
- Hyvinvointialue voi ottaa hoitaakseen alueensa kunnilta ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista annetun lain 1 §:ssä tarkoitetut ympäristöterveydenhuollon tehtävät
- Hyvinvointialueen kunnat päättäneet siirrosta sote kokonaisuuteen 31.12.2021 ja siirto toteutettu 31.12.2022
- Kaikki alueen kunnat mukana
- Täysimääräinen rahoitus kunnista
- Toimeksiantosopimus (kuntien ja hyvinvointialueen välinen) oli tehtävä 30.6.2022 mennessä
- Tiukat ehdot ja erittäin tiukka aikataulu osasyynä siihen että **ainoastaan yhdellä alueella ympäristöterveys on siirtymässä sopimuksella hyvinvointialueen hoidettavaksi (P-Karjala)**

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen, selvitys (Virvahanke)

- Hankkeen tarkoituksena oli esittää ratkaisumalleja ympäristönsuojelun, rakennusvalvonnan ja ympäristöterveydenhuollon nykyistä tehokkaammaksi organisoimiseksi

Huomioita

- Terveystoiminnalla yhteys kuntaan (terveellinen elinympäristö ja olosuhteet),
- Eläinlääkintähuollon sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin osalta yhteistyötä kunnan muiden toimialojen kanssa on vähän
- Elintarvikevalvonnassa korostuu eniten yhteys Eviraan (nyk. Ruokavirasto), joskin rakennusvalvonnan yhteistyötä pidettiin tärkeänä lupien ja ilmoitusten käsittelyn
- Viranomaistoimintojen yhteistyö hyödyttää toimialojen omien tehtävien suorittamista ja kunnan kehittämistä kokonaisuutena. Myös varautuminen häiriötilanteisiin sekä elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvittäminen vaatii tiivistä yhteistyötä kunnan viranomaisten kesken.

Elinympäristössä terveysthaittaa aiheuttavia tekijöitä

- Melu
 - Ilman epäpuhtaudet
 - Sisäilman tai talousveden radon
 - Kemialliset haitta-aineet
 - Mikrobit
 - Yhteistyö esim. kaavoituksessa sekä erilaisissa luvissa ja hankkeissa (terveyshaittojen ennaltaehkäisy)
 - Terveysthaittaepäilyjen joustava hoito ja selvittäminen
- Lämpöolosuhteet (äärilämpötilat)
 - Valo (UV)
 - Haju
 - Savu

Ympäristöterveys päätöksenteossa

- **Suunnittelu;** maankäytön ja liikenteen suunnittelu, kaavoitus, YVA lausunnot, elinympäristöä koskevat viranomais suunnitelmat; mm. vesihuolto ja pohjavesien suoje lu, jätehuolto, vesienhoito, tulvariskien hallinta
- Epämuodollinen yhteistyö auttaa asioiden eteenpäin viemisessä ja sujuvoittaa päätöksentekoa
- Kunnan eri toimialojen asiantuntemus mukaan varhaisessa vaiheessa päätöksentekoa, viranomaisneuvottelut jo ennen varsinaista lausuntokierrosta
- Yhteistyössä mm. ympäristöterveydenhuollolla ja ympäristönsuojelulla on mahdollisuus tuoda esim. kaavoittajan tietoon elinympäristöön liittyviä kysymyksiä ja näkemyksiä
- **Seuranta:** Ympäristön tilan seuranta- tai selvitystieto mm. maankäytön suunnittelun ja rakentamisen tukena (mm. ilman epäpuhtaudet, melu, radon, talousveden laatu)

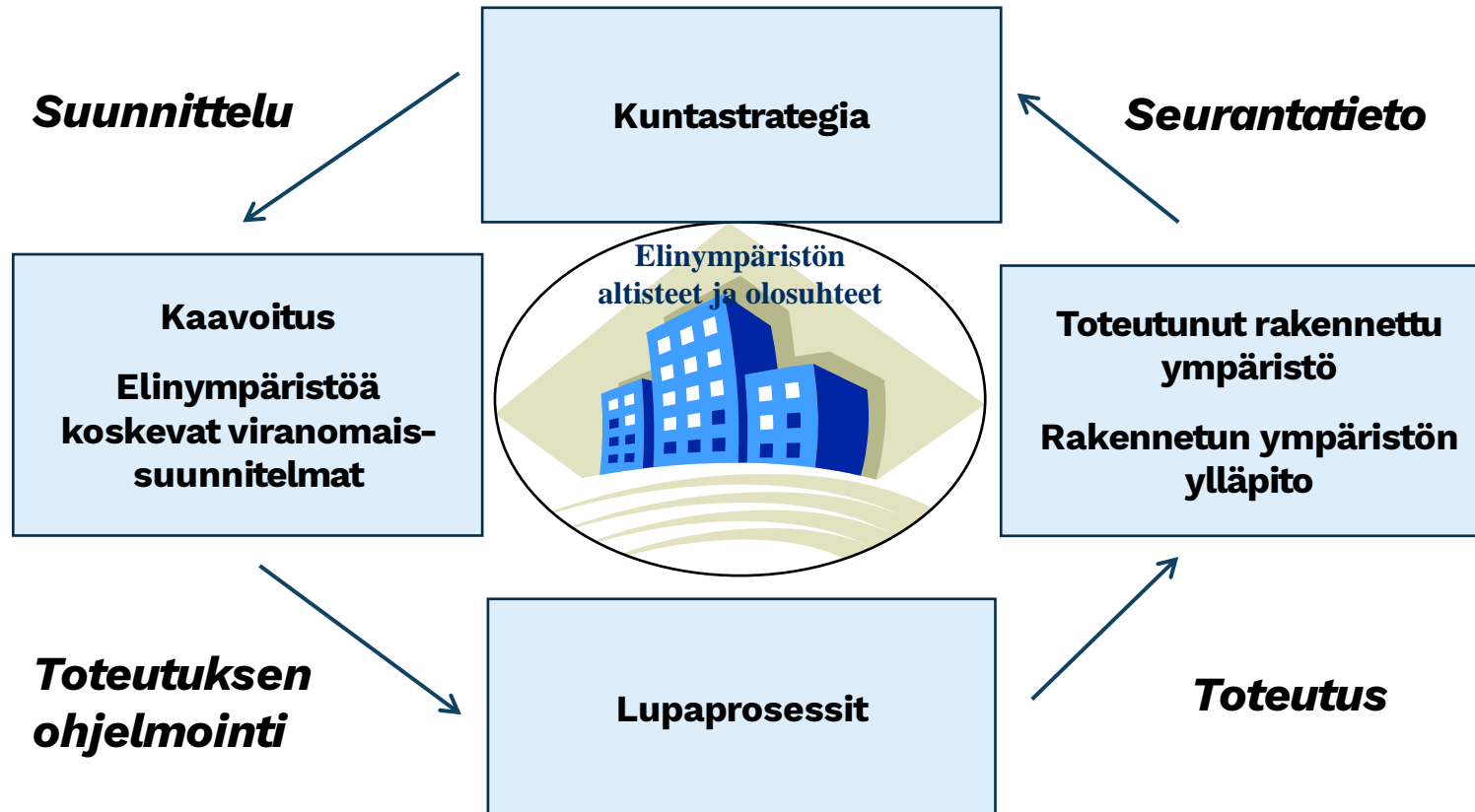
Ympäristöterveys kunnan strategiatyössä

Terveellinen ja viihtyisä elinympäristö on kunnan markkinoitivaltti

- Kunnan strategiatyössä elinympäristöä kannattaa tarkastella kokonaisuutena;
- miten elinympäristön toivotaan edistävän kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä
- Tavoitteet voidaan asettaa korkeammalle, kuin lainsäädännön vähimmäisvelvoitteet edellyttävät
- Kunnassa tulee tunnistaa vähintään toimenpiteitä vaativat riskit

Ympäristöterveys osana päätöksentekoa

Lähde: [Ympäristöterveys ja yhdyskunnat](#), Kuntaliiton julkaisu (2016)

Kiitos.

Kaisa Mäntynen

040 7036475

kaisa.mantynen@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

